

SVA PRAVA ZA SVAKO DIJETE

Doprinos UNICEF-a ostvarivanju
prava djece u Hrvatskoj

PRAVA DJECE 30 GODINA
KONVENCIJA O PRAVIMA DJETETA

IZDAVAČ: Ured UNICEF-a za Hrvatsku

Ured UNICEF-a za Hrvatsku zahvaljuje svim građankama, građanima i tvrtkama koji su svojim donacijama podržali aktivnosti i programe koji poboljšavaju živote djece u Hrvatskoj i svijetu.

Lektura: Siniša Runjaić

Grafičko oblikovanje: Branimir Lazanja

Fotografija na naslovnici: © Ilej/UNICEF

Sva prava pridržava nakladnik.

Pri upotrebi citata i materijala iz ove publikacije molimo navedite izvor.

Tiskano u Hrvatskoj.

Zagreb, prosinac 2019.

OBEĆANJE DJECI SVIJETA

Prije 30 godina svijet se ujedinio u želji da postane mjesto kakvo zaslužuju djeca, u kojemu će svako dijete imati priliku rasti, učiti, razvijati svoje sposobnosti i talente, odrastati u obitelji, biti sigurno i zaštićeno.

Dana 20. studenoga 1989. godine Generalna skupština Ujedinjenih naroda usvojila je Konvenciju o pravima djeteta, međunarodni dokument kojim se priznaju prava djece u cijelome svijetu. Konvenciju je potpisalo 196 država, čime je postala najbrže i najšire prihvaćen sporazum na području ljudskih prava u povijesti. Vlada Republike Hrvatske donijela je posebnu odluku kojom se na temelju notifikacije o sukcesiji od bivše države Hrvatska smatra strankom Konvencije o pravima djeteta od dana osamostaljenja, 8. listopada 1991. godine. UNICEF je bio prva međunarodna organizacija koja je otvorila ured u Hrvatskoj prije međunarodnog priznanja, što je imalo značajnu diplomatsku težinu. UNICEF je tada sredstva ulagao u pomoć i podršku obiteljima i djeci preko hitne materijalne pomoći, higijenskih paketa za bebe, lijekova i cjepiva. Do 1993. godine ured je djelovao kao krizni, a nakon toga potpisan je ugovor s Vladom i nastavlja se suradnja s državnim institucijama koja traje i danas. Od krizne pomoći u ratu, podrške u poratnim, a zatim i mirnodopskim uvjetima u ovoj smo brošuri pokušali navesti najvažnija postignuća za djecu i mlade ostvarena u suradnji s Vladom Republike Hrvatske i partnerima.

Prije prihvaćanja Konvencije o pravima djeteta nije postojalo široko prihvaćanje temeljne veze između dobrobiti djece i snage društava u kojima ona odrastaju. Zato je Konvencija tako važna prekretnica. Konvencija je prvi dokument u kojemu se djetetu pristupa kao osobi s pravima, a ne samo kao osobi koja treba posebnu zaštitu. Konvencija o pravima djeteta pravni je akt koji ima snagu zakona, obvezuje stranke na pridržavanje njezinih odredaba i uključuje pravo nadziranja primjene u državama koje su ju prihvatile i ratificirale.

Prava djece nemaju rok trajanja. Univerzalna su i svezremenska. Stoga je godina u kojoj obilježavamo 30 godina Konvencije o pravima djeteta trenutak u kojemu trebamo zastati, sagledati dokle smo stigli i donijeti odluku o tome na koji način možemo ostvariti da nijedno dijete ne bude zaboravljeno.

Djeca su naša budućnost, no njihova budućnost počinje sada. Stoga iskoristimo ovu veliku obljetnicu kako bismo se prisjetili što je sve učinjeno u posljednjih trideset godina, a zatim donesimo odluke kako ćemo zajedno osigurati da svako dijete ostvari sva svoja prava. I zatim zajedno radimo na tome kako bismo osigurali da svaka djevojčica i svaki dječak imaju djetinjstvo kakvo zaslužuju.

Svaka je generacija prilika za stvaranje temelja za novi, bolji svijet. Prilika koju ne smijemo propustiti. Prilika da stvorimo svijet dostojan djeteta.

KONVENCIJA O PRAVIMA DJETETA

DEFINICIJA
DJETETA

IDENTITET

ŽIVOT U OBITELJI
I OČUVANJE
OBITELJSKIH VEZA

KONTAKT S
RODITELJIMA U
RAZLIČITIM ZEMLJAMA

SPRJEČAVANJE
NEZAKONITOG
ODVOĐENJA IZ ZEMLJE

UVAŽAVANJE
MIŠLJENJA DJECE

SLOBODA
IZRAŽAVANJA

BRIGA ZA DJECU
BEZ OBITELJI

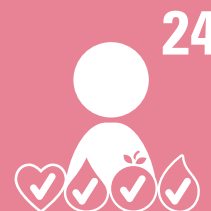
ZAŠTITA NAJBOLJEG
INTERESA
POSVOJENE DJECE

ZAŠTITA I
ZBRINJAVANJE
DJECE IZBJEGLICA

PODRŠKA DJECI
S TEŠKOĆAMA U
RAZVOJU

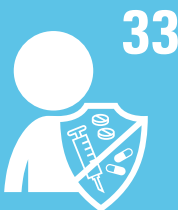
ZDRAVSTVENA
SKRB, VODA,
HRANA, OKOLIŠ

PROVJERA SKRBI
ZA DJECU IZVAN
VLASTITE OBITELJI

ZAŠTITA OD
ŠTETNOG RADA

ZAŠTITA OD
ZLOUPORABE
DRUGA

ZAŠTITA OD
SEKSUALNOG
ZLOSTAVLJANJA

SPRJEČAVANJE
OTMICE I TRGOVINE
DJECOM

ZAŠTITA OD
IZRABLJIVANJA

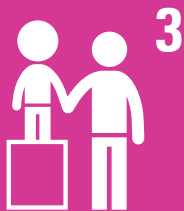

ZAŠTITA I
PODRŠKA DJECI
LIŠENOJ SLOBODE

2

PRAVA JEDNAKA
ZA SVE

3

NAJBOLJI INTERES
DJETETA NA
PRVOM MJESTU

4

OSTVARIVANJE
SVIH PRAVA ZA
SVAKO DIJETE

5

USMJERAVANJE
DJECE U KORIŠTENJU
PRAVA

6

ŽIVOT,
PREŽIVLJAVANJE
I RAZVOJ

7

IME I
DRŽAVLJANSTVO

14

SLOBODA
MISLI I VJERE

15

SLOBODA
UDRUŽIVANJA

16

ZAŠTITA
PRIVATNOSTI

17

PRISTUP
INFORMACIJAMA

18

PRIMARNA
ODGOVORNOST
RODITELJA I SKRBNIKA

19

ZAŠTITA OD
NASILJA I
ZANEMARIVANJA

26

SOCIJALNA ZAŠTITA
I FINANCIJSKA
PODRŠKA

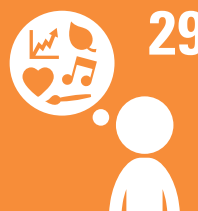
27

HRANA, ODJEĆA,
SIGURAN DOM

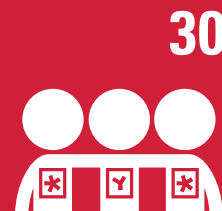
28

PRISTUP
OBRAZOVANJU

29

POTICAJNO
OBRAZOVANJE

30

KULTURA, JEZIK I
VJERA MANJINA

31

ODMOR, IGRA,
KULTURNI
SADRŽAJI

38

ZAŠTITA
DJECE U RATU

39

PODRŠKA OPORAVKU
I INTEGRACIJI DJECE
ŽRTAVA RATA

40

ZAŠTITA I PODRŠKA
DJECI U SUKOBU
SA ZAKONOM

41

PRIMJENA ZAKONA
KOJI NAJBOLJE
ŠTITE DJECU

42

SVI TREBAJU
ZNATI PRAVA
DJECE

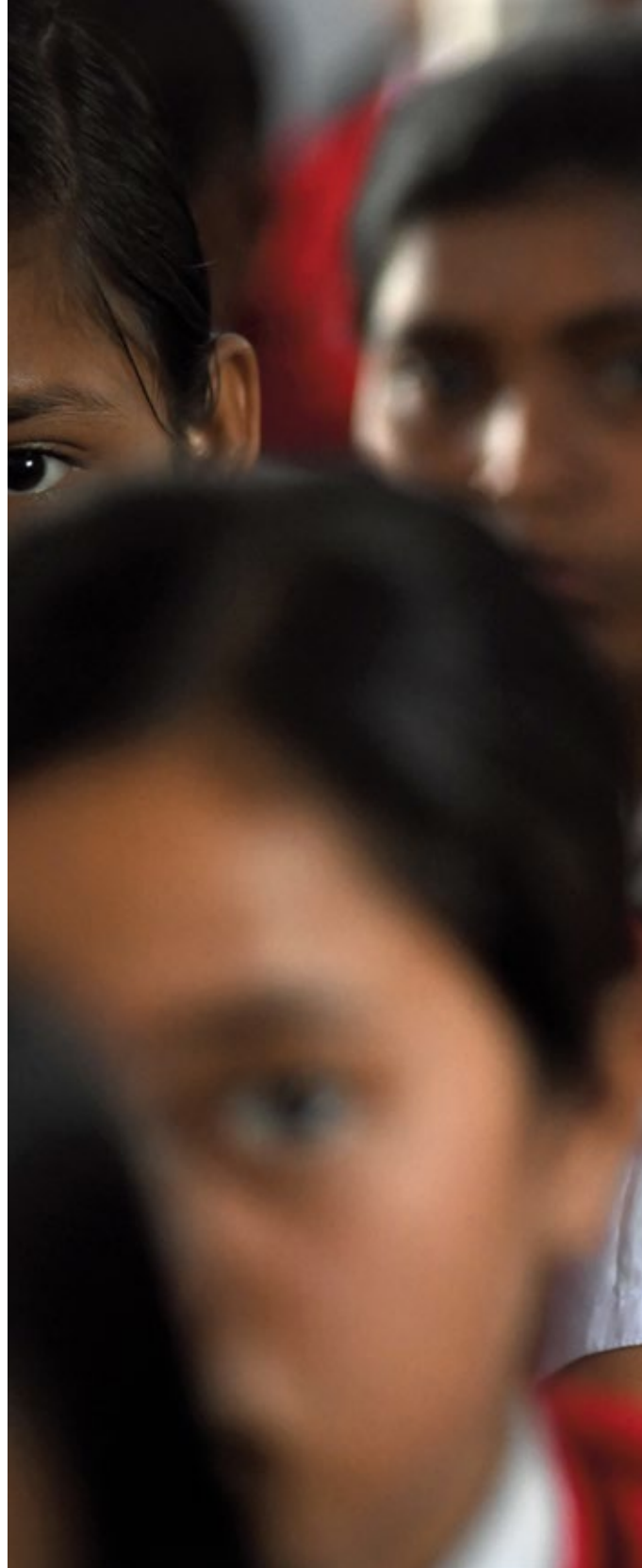
43-54

KAKO SE
KONVENCIJA
PROVODI

KOLIKO JE SVIJET UČINIO ZA DJECU TIJEKOM POSLJEDNJIH 30 GODINA?

Brzo prihvatanje Konvencije o pravima djeteta i rezultati koji su uslijedili za dobrobit djece spadaju u velike globalne uspjehe posljednjih 30 godina. U svim je regijama svijeta Konvencija nadahnula pozitivne promjene u zakonima i praksi koje su poboljšale živote milijuna djece. Tri desetljeća nakon donošenja Konvencije, unatoč ubrzanom rastu svjetske populacije, više djece pohađa školu, zdravije se hrani i živi sigurnije.

- Smrtnost djece mlađe od pet godina smanjena je za više od 50 %.
- Zaostajanje u rastu i razvoju djece mlađe od pet godina smanjeno je za 40 %.
- Udio neuhranjene djece gotovo je prepolovljen.
- Pojavnost dječje paralize smanjena je za 99 %.
- Od 2010. do danas broj djece do 14 godina zaražene HIV-om smanjen je za više od 50 %.
- Broj djece koja ne pohađaju osnovnu školu ili su je prestala pohađati smanjio se za gotovo 40 %.
- Jednak broj djevojčica i dječaka uključen je u osnovnoškolsko obrazovanje u dvije trećine zemalja u razvoju.

Kiran (18) se u svojoj lokalnoj zajednici u Indiji bori za pravo djevojaka na obrazovanje. Nedavno je spasila svoju prijateljicu od udaje u dječjoj dobi tako što je prijavila slučaj vlastima. Kiran želi nastaviti obrazovanje i postati odvjetnica te se boriti za prava djevojaka i pomagati im pri rješavanju problema s kojima se suočavaju djevojke u njezinoj zemlji.

Foto: Boro/UNICEF

1. DOBAR POČETAK VAŽAN JE ZA DJECU I RODITELJE

Zdravlje i zdrava prehrana važni su za razvoj svakog djeteta, a majčino mlijeko najbolji je početak kada je riječ o dugoročnom ulaganju u zdravlje svakoga djeteta. Upravo je zato UNICEF tijekom desetljeća pružao podršku edukaciji zdravstvenog osoblja i podizanju svijesti cjelokupne javnosti o važnosti majčina mlijeka za djecu. Kampanjom „Prve tri su najvažnije“ podizali smo svijest građana o važnosti prve tri godine u životu svake djevojčice i svakog dječaka.

- Od 2016. godine **sva su hrvatska javna rodilišta nositelji titule „Rodilište prijatelj djece“**, što znači da majke i djeca vrijeme u rodilištu provode zajedno uz podršku u prvim koracima k uspješnom dojenju. Hrvatska se time svrstava u svjetski vrh kada govorimo o promociji dojenja u rodilištima. Stope dojenja osamdesetih su godina bile izrazito niske. Hrvatski zavod za javno zdravstvo procjenjuje da se trenutačno stope dojenja djece do pet mjeseci starosti kreću oko 75,3 posto, a trend je već godinama u uzlaznoj putanji.
- Za prijevremeno rođenu i bolesnu novorođenčad majčino je mlijeko i hrana i lijek. U suradnji s Ministarstvom zdravstva UNICEF je pomogao osigurati uvjete za hranjenje majčinim mlijekom i kontakt koža-na-kožu u jedinicama intenzivnoga neonatalnog liječenja i njege.
- Osnivanje **Banke humanog mlijeka u Hrvatskoj**, čime je omogućeno da darovano humano mlijeko bude dostupno prerano rođenoj i teško bolesnoj djeci, kojima ono nije samo hrana nego i lijek, a mnogima spašava i život.
- Više od **200 grupa za podršku dojenju** diljem Hrvatske pomaže majkama da prevladaju teškoće i uspješno doje svoju djecu.
- UNICEF-ova **kampanja „Prve tri su najvažnije“** pomogla je razvijanju svijesti društva, posebice roditelja, donositelja odluka i stručnjaka koji rade s djecom, o važnosti prvih godina života djeteta i stvaranja okoline koja će poticati pravilan rast i razvoj djeteta.

„Bilo je u početku kritično, bili smo spremni na najgore“, povjerio nam je Damir. Supruga Dalia i on sretni su što su se na intenzivnoj neonatologiji KBC-a Zagreb mogli maziti sa sinom i biti s njim koliko su željeli.

Izidorovu bržem izlasku iz bolnice pomoglo je i majčino mlijeko te činjenica da su roditelji imali priliku provoditi vrijeme u maženju s njim. Damir i Dalia pozdravljaju otvaranje Banke humanog mlijeka koja će pomoći da prijevremeno rođena i teško bolesna djeca kojima nije dostupno majčino mlijeko dobiju darovano mlijeko koje će im pomoći pri bržem oporavku.

Foto: Knežević Barišić/UNICEF

2. POTICAJNO OKRUŽENJE ZA SVAKO DIJETE

Prve su godine najvažnije jer se samo u tom razdoblju života u mozgu stvara gotovo tisuću neuronskih veza svake sekunde, a dijete se ubrzano razvija i svakodnevno uči nove vještine. No u svakom su dijelu odrastanja djetetu, odnosno mladoj osobi potrebni roditelji koji će potaknuti njegov razvoj te stvoriti poticajno okruženje. Ako dijete to ne može ostvariti u svojoj biološkoj obitelji, važno je omogućiti mu zamjensku obiteljsku skrb vodeći se njegovim najboljim interesom.

- UNICEF-ova kampanja „**Svako dijete treba obitelj**“ u dva je navrata promovirala udomiteljstvo i pozivala građane da otvore vrata svog doma i srca djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi. Zahvaljujući tomu brojne su **nove udomiteljske obitelji** ušle u sustav te pomogle da **stotine djece** umjesto u institucijama **odrastaju u toplini obiteljskog doma**.
- Samo 15 minuta čitanja djeci na dan pomaže njihovu cjelokupnom razvoju. Kako bismo potaknuli roditelje da čitaju svojoj djeci od rođenja, 2013. godine pod pokroviteljstvom Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku pokrenuta je nacionalna kampanja „**Čitaj mi!**“. O uspješnosti kampanje govore podaci o kontinuiranom rastu broja upisane djece u svim knjižnicama u Hrvatskoj i broj posjeta roditelja s djecom knjižnicama. U događanjima u sklopu kampanje sudjelovalo je 60 000 djece i roditelja, a 20 000 slikovnica prikupljeno je i darovano pedijatrijskim ambulantama, Crvenom križu, vrtićima i udrugama.
- **Tisuće roditelja** diljem Hrvatske sudjelovalo je od 2010. godine u besplatnim **radionicama „Rastimo zajedno“**, koje su im pomogle razvijati vještine poticajnog roditeljstva, što pomaže ostvarivanju brojnih prava djece propisanih Konvencijom o pravima djeteta. Kao odgovor na posebne potrebe roditelja djece s teškoćama, roditelja iz sustava socijalne skrbi i očeva razvijeni su posebni moduli radionica namijenjenih upravo tim skupinama.
- U suradnji s Ministarstvom za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku i partnerima UNICEF je 2017. godine započeo provoditi program „**Za snažniju obitelj**“, kojemu je cilj preko sustava socijalne skrbi osigurati kvalitetnu podršku društva obiteljima koje se suočavaju s teškim situacijama. Očekuje se da će do 2020. godine koristi od programa imati 5,5 tisuća obitelji i 29 tisuća djece.

TAZA 2018

„Meni je udomiteljstvo iznimno značajno jer imam obitelj koja se brine o meni i podržava me u mojim ciljevima. Kad sam tek došao, nije mi bilo lako. Bio sam ljut i nesretan što su me odvojili od biološke obitelji. No ubrzo se moje mišljenje promijenilo jer sam osjetio ljubav, pažnju i brigu. Prvi sam put imao svoj krevet, sobu i lijepu odjeću. Najviše mi od svega znači podrška tete Marine i stričeka Vlade, kao i cijele njihove obitelji. Zahvaljujući njima počeo sam shvaćati što zapravo znači obitelj“, rekao nam je mladi atletičar Mladen, koji je talent za trčanje otkrio zahvaljujući udomiteljskoj obitelji. Sad osvaja medalje na svim utrka na kojima se pojavi i sanja o nastupu na Olimpijskim igrama.

Foto: Bažulić/UNICEF

3. ZAŠTITA I SIGURNOST ZA SIGURNO DJETINJSTVO

U kriznim situacijama kao što su potresi, poplave i oružani sukobi djeca su najranjivija skupina, posebice ako radi sigurnosti moraju napustiti svoje domove. Konvencija nalaže da djeci i u takvim uvjetima moramo osigurati sva njihova prava.

- U turbulentnim devedesetim godinama 20. stoljeća, ubrzo nakon odluke o samostalnosti Hrvatske iz lipnja 1991., UNICEF započinje s radom u RH i tako postaje prva UN-ova organizacija koja je otvorila ured u Hrvatskoj prije međunarodnog priznanja 15. siječnja 1992. godine.
- **Za vrijeme Domovinskog rata** UNICEF je osigurao nabavu hitne materijalne pomoći, između ostaloga hrane i dijetnih pripravaka za malu djecu i obitelji, higijenskih paketa za bebe, lijekova, cjepiva te ogrjeva i peći za grijanje.
- UNICEF također osigurava školske i nastavne potrepštine za djecu u izbjegličkim kampovima i školama u ratom zahvaćenim područjima, kao i dodatnu edukaciju odgajatelja i nastavnika za rad u kriznim situacijama te psihosocijalnu podršku za djecu i njihove obitelji.
- Uz osiguravanje potrebnih količina cjepiva za djecu i rashladnih uređaja za cjepiva, UNICEF je ulagao u edukaciju liječnika, zdravstvenog osoblja i roditelja o važnosti dojenja, respiratornim bolestima djece, posljedicama nedostatka joda u prehrani i oralnoj rehidraciji.
- Ulaganja u opremu u osnovnim školama, programi zaštite djece od mina i eksplozivnih sredstava zaostalih nakon Domovinskog rata, zaštite od zloporabe droga, edukacije o miroljubivom rješavanju sukoba u školama, zaštiti okoliša, suradnja i podrška djeci i učiteljima u reintegriranim područjima te ulaganja u zdravstvenu zaštitu djece i mladih, prehranu i odjeću neke su od osnovnih djelatnosti kojima se u ratnom i poratnom razdoblju bavio UNICEF uz podršku Vlade RH. Samo u edukacijama o zaštiti od mina sudjelovalo je 150 tisuća djece i mladih. UNICEF je u poratnom razdoblju ulagao **u edukaciju stručnjaka** iz sustava socijalne skrbi za rad s djecom koja žive u teškim uvjetima, posebno s djecom na ratom zahvaćenim područjima. Podršku je UNICEF osigurao i **za rad s djecom** s poremećajima u ponašanju, zanemarenom i zlostavljanom djecom, mladima koji se bore s problemom ovisnosti te unapređivanje kvalitete života djece i obitelji koje su se nakon rata vratile svojim domovima.
- U suradnji s Klinikom za dječje bolesti Zagreb UNICEF je osigurao preventivne edukacijske materijale za liječnike i nastavnike kako bi zajedničkim snagama obrazovali mlade o AIDS-u i HIV-u.

- U suradnji s Ministarstvom pravosuđa i Ministarstvom unutarnjih poslova UNICEF je podržao ulaganja u **edukaciju i posebnu videoopremu za sudove** u Hrvatskoj, čime je omogućeno da djeca svjedoci i/ili žrtve nasilja ne moraju višekratno iznova svjedočiti i dodatno se traumatizirati. Imajući na umu ranjivost djece koja dolaze u kontakt s pravosuđem, posebni se naporu ulažu u specijalizaciju svih pravosudnih stručnjaka.
- U suradnji s Ministarstvom pravosuđa UNICEF podržava edukaciju i **program cjeloživotnog obrazovanja** za rad s djecom za pravosudne djelatnike. U tijeku je **opremanje zatvora** u Hrvatskoj opremom za videoposjete koja će omogućiti djeci čiji su roditelji na odsluženju zatvorske kazne da s njima komuniciraju, a posebno se uređuju prostori za posjete djece roditeljima kako bi bili prilagođeni potrebama djece.
- Program „**Stop nasilju među djecom**“ uspješno se provodio u brojnim školama diljem Hrvatske od 2003. do 2012. godine u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje. Program je obuhvatio više od 150 tisuća djece i 15 tisuća nastavnika u 300 škola, obrazovao je 119 mentora koji su ga prenosili u škole, a podijeljeno je 18 tisuća priručnika za učitelje i više od 215 tisuća knjižica za roditelje. U školama u kojima se provodio za 50 posto je smanjena stopa nasilja među djecom i mladima. Prema tim rezultatima program „Stop nasilju među djecom“ spada u najuspješnije programe na svijetu. Sada je uspješan izvozni proizvod koji pomaže djeci i nastavnicima u drugim zemljama.
- **Nakon poplava u Hrvatskoj 2014. godine** UNICEF je osigurao humanitarnu pomoć, a u suradnji s Društvom „Naša djeca“ Vinkovci i psihosocijalnu podršku koja je u takvim trenucima prijeko potrebna djeci.
- U suradnji s Upravom za civilnu zaštitu Ministarstva unutarnjih poslova i Hrvatskim Crvenim križem UNICEF je osigurao **opremu za krizne situacije**, kao što su sanitarni kontejneri prilagođeni djeci i osobama s invaliditetom. Uz to, pripremljeni su obrazovni videospotovi i društvena igra „**Zemlja rizika**“, koji se koriste pri obrazovanju djevojčica i dječaka u slučaju različitih kriznih situacija, a osigurana je i edukacija za stručnjake.
- UNICEF je u suradnji s Vladom RH i brojnim partnerima pomogao djeci ostvariti prava **za vrijeme izbjegličko-migrantske krize**, pružajući psihosocijalnu podršku djeci osiguravanjem „Mjesta za igru“, isprva u prihvatno-tranzitnim centrima za izbjeglice i migrante, a potom u centrima za smještaj tražitelja međunarodne zaštite u Zagrebu i Kutini. Za majke i djecu osigurano je mjesto na kojemu su majke mogle presvući i utopli djecu i dobiti savjete o dojenju i njezi najmlađih. Potom je u Kutini i Zagrebu za majke i djecu osigurana zdravstvena skrb. Za školarce smještene u centrima za tražitelje međunarodne zaštite osigurana je i podrška u učenju, a osigurana je oprema za djecu prije polaska u vrtić i školu.

„Uvijek kad mi je dosadno, dođem u igraonicu Ganja jer je tu lijepo, a najviše volim crtati. Volim i čitati, a najdraža mi je knjiga Trnoružica.“ Sve nam je to u jednom dahu ispričala Arianna, koja je nakon poplava svakodnevno dolazila u igraonicu Ganja, koju je UNICEF pokrenuo u suradnji s Društvom „Naša djeca“ Vinkovci. Ganja je postala utočište za djecu koja su trebala sigurno mjesto za igru dok se njihov kraj borio s posljedicama velike prirodne nepogode. Arianna se dobro sjeća poplave. „Mi smo bili kod kuće i nismo ništa znali. Tata je mislio da će biti samo malo vode, ali onda je nazvao moj ujo i rekao mami da moramo otići iz svoje kuće. Tata je vidio da voda brzo dolazi i otišli smo onda na bus. Strašno mi je bilo vidjeti vodu kako dolazi. Kad smo se vratili kući, sve je bilo puno mulja. Svi smo pomagali u čišćenju. Dugo smo živjeli u kontejnerskom naselju“, prisjetila se Arianna trenutaka u Ganji nakon poplava.

Foto: Knežević Barišić/UNICEF

4. OBRAZOVANJE JE ULAGANJE U BUDUĆNOST DJECE, MLADIH I DRUŠTVA

Djetinjstvo je jedinstveno i jednokratno razdoblje mogućnosti za svako dijete. Prilike koje tada propustimo kasnije se teško nadoknađuju pa je važno stvoriti zakonske preduvjete za povećanje ulaganja u podršku u prvim godinama, posebno za najranjivije djevojčice i dječake.

- UNICEF je u suradnji s više ministarstava obrazovao stručnjake iz sustava socijalne skrbi, učitelje i nastavnike, ali i medije o dječjim pravima pa je kao rezultat objavljen priručnik „Mi znamo naša prava“.
- Djeca pripadnici nacionalnih manjina, djeca s teškoćama u razvoju i djeca iz socijalno ugroženih obitelji trebaju posebnu podršku pri uključivanju u obrazovni sustav. UNICEF je u suradnji s lokalnim zajednicama i partnerima u Sisku i Slavonskom Brodu razvio **model za uspješno uključivanje djece iz najranjivijih skupina u rano obrazovanje**. Od 2018. godine sva su djeca u oba grada uključena u neki oblik predškolskog odgoja i obrazovanja i omogućen im je uspješniji početak u školi.
- Programom „**Potpomognuta komunikacija za djecu s teškoćama**“, koji je bio proveden 2017. i 2018. godine, UNICEF je osigurao sveobuhvatnu edukaciju 150 stručnjaka i opremanje 32 institucije diljem Hrvatske informatičkom opremom i uređajima za potpomognutu komunikaciju kako bi djeci sa složenim komunikacijskim teškoćama osigurali priliku da izraze svoje potrebe, misli i osjećaje.
- Primjena potpomognute komunikacije i asistivne tehnologije u ranoj dobi za djecu sa složenim komunikacijskim potrebama ključna je za dječji razvoj jer omogućuje interakciju s drugima, učenje i sudjelovanje u svakodnevnim aktivnostima, a također je put prema postizanju funkcionalne komunikacije i bolje uključenosti djece. Programom „Komunikacija za svako dijete“ iz 2019. dodatno su ojačane kompetencije stručnjaka iz 24 ustanove opremom i pomagalicama za rad s djecom u dobi do osam godina.
- Nacionalnom kampanjom „**Birajmo što gledamo**“ i pokretanjem portala **medijskapismenost.hr**, zamišljenog kao nacionalna platforma za razmjenu znanja na području medijske pismenosti, UNICEF u suradnji s Agencijom za elektroničke medije osvježuje širu javnost, a posebno roditelje i odgojno-obrazovno osoblje u vrtićima i školama o važnosti razvijanja vještina kritičkog razmišljanja i medijske pismenosti. S ciljem kontinuiranog razvoja vještina medijske pismenosti djece, mladih i roditelja, pokrenuti su **Dani medijske pismenosti** koji su od 2018. okupili više od 23 600 djece, mladih, roditelja, odgojitelja i nastavnika, a materijali za odgojitelje, učitelje i nastavnike preuzeti su s portala više od 100 000 puta.

„Imam četiri i pol godine. Volim ići u vrtić i igrati se s prijateljima“, rekao nam je Patrik veselo i ponosno nas pozvao da mu se pridružimo u igri. Patrik ima poremećaj iz spektra autizma, ali to nije ono što ga određuje. Mama Ivana svog Patrika opisuje kao umiljatog i veselog dječaka koji voli prirodu, a posebno životinje. Priznaje da je ponekad teško razumjeti njegove potrebe i osjećaje jer mnoga djeca s takvim poremećajem ne mogu riječima objasniti što trebaju ili žele. Ivana je sretna što Patrik i djeca koja imaju teškoće kakve ima i on sad imaju pristup uređajima i opremi za potpomognutu komunikaciju u vrtiću Centra za autizam. „To je nužno potrebno djeci u spektru autizma“, kaže Ivana. „Svakodnevne situacije, kao što su traženje pića i hrane, odlaska na toalet ili izražavanja osjećaja, komunikatori izrazito olakšavaju. Na taj način kvaliteta života cijele obitelji postaje bolja. Smatram da bi takvi uređaji trebali biti dodijeljeni svakom djetetu u spektru autizma kao sredstvo nužno za komunikaciju.“

Foto: Kljajo/UNICEF

5. ZAJEDNO S DJECOM I MLADIMA

Konvencija o pravima djeteta posebnim člancima regulira pravo djece na izražavanje mišljenja, posebno o temama koje ih se izravno tiču. Kako bismo potaknuli djecu da aktivno sudjeluju pri stvaranju društva u kojemu odrastaju i izražavaju svoje ideje i mišljenja, UNICEF je tijekom posljednjih trideset godina značajno pridonosio da djeca i mladi nauče koja su njihova prava i uključe se u donošenje odluka.

- Uz UNICEF-ovu podršku pokrenut je program **Gradovi i općine prijatelji djece**, koji vode **Savez društava „Naša djeca“ Hrvatske i Hrvatsko društvo za preventivnu i socijalnu pedijatriju**. Danas je **125 gradova i općina u Hrvatskoj** uključeno u program, a 71 ih nosi titulu Grada i općine prijatelja djece, čime se obvezuju u politiku ugraditi interes djece i mladih i uključiti djecu u donošenje odluka koje ih se tiču. Savez društava „Naša djeca“ Hrvatske pokrenuo je i projekte **Dječja vijeća i Dječji forumi**. U rad Dječjih vijeća godišnje je uključeno oko 600 djece koja sudjeluju u odlučivanju o pitanjima kao što su slobodno vrijeme, kvaliteta obrazovanja, prostor za igru i rekreaciju, sigurnost i zdravlje, održive zajednice i prava ranjivih skupina djece. Dječji forumi, kao slobodna aktivnost u kojoj djeca uče o svojim pravima, okupljaju oko 500 djece godišnje.
- Kako bi potaknuo poslovnu zajednicu na veći angažman za korist djece, UNICEF je pokrenuo osnivanje **Savjetodavnog tijela za dječja prava i društveno odgovorno poslovanje**, koji će djelovati kao platforma za razmjenu znanja i dobrih praksi za bolje poštovanje i ostvarivanje dječjih prava u poslovnoj zajednici. Uz to, osnovan je i **Savjetodavni odbor za dječju participaciju** koji također uključuje djecu i mlade.
- U edukativno-humanitarnom programu **„Škole za Afriku“**, koji se u Hrvatskoj provodi od 2008. godine, sudjelovalo je 90 tisuća djece i mladih, 840 odgojno-obrazovnih ustanova i 2000 odgojno-obrazovnih djelatnika. U programu djeca uče o pravu na obrazovanje, ali i solidarnosti s vršnjacima koji odrastaju u zemljama u kojima su prava djece još uvijek velik izazov.
- Od 2010. godine UNICEF podržava rad **Mreže mladih savjetnika pravobraniteljice za djecu**. Do sada je kroz mrežu prošlo devedesetero djece i mladih između 12 i 18 godina koji pravobraniteljicu upoznaju sa svojim stajalištima o položaju djece u društvu, problemima s kojima se djeca suočavaju u sredinama u kojima žive te predlažu načine njihova rješavanja. Oni su i svojevrсни ambasadori prava djece jer svojim vršnjacima prenose informacije o radu mreže mladih savjetnika i pravobraniteljice te ih upoznaju s pravima djece.
- UNICEF od 2008. godine podržava **Festival prava djece**, festival koji promiče filmsko stvaralaštvo djece i mladih, participaciju i inkluzivnost. Riječ je o jedinom festivalu koji je u potpunosti prilagođen djeci i mladima s teškoćama vida i sluha. Do danas je u njemu je sudjelovalo 45 tisuća djece, a 230 filmova prilagođeno je osobama s teškoćama vida i sluha.

„Participacija je važna jer je to istinski način kako biti ravnopravan dio društva, dio određene zajednice i jedini način kako to društvo poboljšati. Drago mi je što imam priliku sudjelovati, biti proaktivna, izjasniti se i biti saslušana, no danas se zbog toga osjećam pomalo privilegirano. To je ono što se trudim mijenjati, želim stvoriti atmosferu u kojoj će mladi imati više slobode i odrasli više razumijevanja i tolerancije. Vidim se i u budućnosti kako mijenjam stvari, ali i kako svi mi upravo zbog toga živimo u boljem svijetu“, kaže Stela Tonner, članica Mreže mladih savjetnika pravobraniteljice za djecu i UNICEF-ova savjetodavnog tijela za dječja prava u poslovnoj zajednici i društveno odgovorno poslovanje.

Foto: Sunara/UNICEF

DJECA SU NAŠ
NAJVAŽNIJI
POSLO

POGLED U BUDUĆNOST

Svijet se tijekom posljednjih 30 godina promijenio, djetinjstvo se promijenilo. Dugotrajni sukobi, zagađivanje okoliša i klimatske promjene, porast pojavnosti mentalnih bolesti među mladima, masovne migracije, digitalna revolucija, svijest o ekološkim problemima i važnosti održivog razvoja... Nove vještine koje djeca i mladi trebaju razvijati kako bi bili konkurentni na tržištu rada, zaštita osobnih podataka i privatnosti na internetu i prepoznavanje lažnih vijesti samo su neki od izazova s kojima se suočavaju današnje generacije djece i mladih. Sve su to razlozi zbog kojih moramo potvrditi svoju predanost Konvenciji.

Konvencija u sebi nosi i optimizam i jasnoću za budućnost u kojoj će jednoga dana sva djeca uživati u djetinjstvu u kojem će sva njihova prava biti poštovana, a sve njihove osnovne potrebe namirene.

Dok se osvrćemo na 30 godina Konvencije o pravima djeteta, trebamo također gledati prema naprijed, na sljedećih 30 godina. Zato želimo slušati djecu i mlade i raditi s njima na rješenjima izazova koje je donijelo 21. stoljeće.

Foto: Ille/UNICEF

Za svako dijete.
Tko god bilo.
Gdje god živjelo.
Svako dijete zaslužuje djetinjstvo.
Ljubav.
Nadu.
Budućnost.

